

Õpikogemust kajastav kokkuvõte:

Õpetajate koolitajana ning mentorõpetajana olen näinud ja aru saanud, et alati ei pruugi õpetaja enda mulje oma tunnist vastata sellele, kuidas teised seda näevad ja tajuvad. Eriti vähemkogenud õpetajate puhul ilmneb, et planeeritud tund võib väga paljuski erineda tegelikust tunni käigust ning erinevad osapooled (õpetaja, õpilased, vaatleja) tajuvad tundi erinevalt.

Õpetajal endal puudub aga tavaliselt võimalus tõenduspõhiselt oma tundi analüüsida, piirdutakse 'sisetunde järgi' otsustamisega. Kuigi maailmas on välja töötatud erinevaid õpianalüütikat võimaldavaid tehnoloogiaid, ei ole neist just väga paljud lihtsasti (ilma välise abita) tunnis kasutatavad. Seetõttu olengi võtnud eesmärgiks pakkuda õpetajatele lihtsaid andmekogumise vahendeid, mis aitaksid tundi analüüsida ja oma õpetamist vajadusel muuta. Samuti vajavad andmekogumist uuenduslikud õpetajad, kes katsetavad mitmesuguseid innovaatilisi õpetamismeetodeid, nt. robomatematika, projektipõhine õpe. Oleks ju hea teada, kas uuendus lisaks õpetamismeetodite mitmekesistamisele ka muud lisaväärtust annab.

Nii rahvusvahelisel kui riiklikul tasandil on tekkinud märkimisväärne huvi selle vastu, et õpetajad omandaksid vajalikud pädevused digitehnoloogiate võimaluste maksimaalseks ärakasutamiseks õpetamise ja õppimise toetamisel ning õppijate piisaval ettevalmistamisel eluks ja tööks digitaalses ühiskonnas. Paljud Euroopa Liidu riigid on juba välja töötanud või täiendamas raamistikke, enesehinnangu tööriistu ja koolitusi, mis oleks suuniseks nii õpetajakoolituses kui ka pidevas kutsealases eneseäiendamises. Samuti on suurenenud huvi tõenduspõhise eneseanalüüsi ja sellekaudse enesearendamise vastu.

Tänu haridusstipendiumile sain pool aastat keskenduda uuringutele, mille eesmärk on pakkuda õpetajatele võimalusi tõenduspõhiselt oma tööd analüüsida. Selleks arendasin ja katsetasin tööriistu, mille abil õpetajad ise oma tunni kohta teavet saavad koguda, näiteks salvestada tunnitegevuste logi või küsida õpilaste tagasisidet. Võrreldes kogutud andmeid õppijate edasijõudmisega aines, saab õpetaja hinnata oma õpetamisstrateegiate tõhusust ja sobivust ning vajadusel planeerida muudatusi. Samuti aitab andmete kogumine ja analüüsimine uuenduslikel õpetajatel võrrelda uute õpetamismeetodite vastavust seatud eesmärkidele.

Oma uuringu esimeses etapis selgitasin välja õpetajate vajadused ja oskused tõendite kogumiseks oma õpetamistegevuse kohta. Küsitlusele vastas ligi sada erineva aine õpetajat. Selgus, et enim sooviksid õpetajad teavet õpilaste motiveerituse kohta ning enda tunnitegevuste mitmekesisuse kohta. Seetõttu katsetasin kahte tööriista: Prolearning võimaldab koguda õppijatel kiiret tagasisidet ja EduLog aitab mõõta erinevatele tunnitegevustele kulunud aega.

Tööriistade katsetamisel löid kaasa erinevate koolide õpetajad (näiteks Saue Gümnaasium, Tallinna Prantsuse Lütseum, Tallinna Pae Gümnaasium, Kilingi-Nõmme Gümnaasium, Käina Kool, Rapla Vesiroosi Kool) koos oma õpilastega ning sügisel lisandub kasutajaid veelgi. Uuringus osalenud õpetajad tõdesid, et kasutavad oma tundides ehk liiga palju individuaalseid ülesandeid ja tegevusi ning otsisid võimalusi tunni mitmekesistamiseks erinevate rühmatööd ja koosõpet võimaldavate tegevustega.

Teiseks oluliseks muutuseks oli õpilaste õpieesmärkide püstitamisele suunamine ning nende eesmärkide saavutamiseks vajalike õpitegevuste leidmine. Kõik tööriistu katsetanud õpetajad (neid oli üle kahekümne) olid nõus, et mõlemad tööriistad aitasid neil saada parema pildi oma õpetamistegevusest ning et tunnianalüüs ja õpilaste tagasiside innustasid neid kasutama mitmekesisemaid õpetamismeetodeid (näiteks kasutama rohkem rühmatööd, paremini igat õpilast märkama, vähendama enda ja suurendama õpilaste 'aktiivse rääkimise' aega, jne.).

Kahtlemata oli ka tagasilööke, sest õpetajad teevad oma tööd nii suure innuga, et igasugune lisategevus tunni ajal (andmete kogumine) võib lihtsalt ununeda või osutada alguses liiga koormavaks. Samas tunnistasid õpetajad, et hea tahtmise juures on need takistused ületatavad. Arendasime tööriista juures välja ka sellise võimaluse, et õpetaja saab vajadusel tunni logi hiljem täiendada (lisada paar asja juhul, kui mõni tegevus tunni ajal märgendamata jäi). Tunnist ülevaate saamiseks ei olegi tegevuste kestvuse iga sekund oluline, pigem ikka nende omavaheline suhe ehk tegevuste muster (millised tegevused võtavad põhilise osa tunni ajast). Kui siia lisada ka õppijatepoolne tagasiside (kogutav 1 minuti jooksul tunni lõpus) ning õppijate edasijõudmine aines, siis saab juba üsna hea ülevaate tunni või õpetamismeetodite efektiivsusest.

Selleks, et suunata õpetajaid veelgi enam õppija- ja õppimiskeskseid otsuseid tegema, võimaldavad tööriistad õpetajatel endil seadet oma õpetamisesmärkidest lähtuvalt kohandada: mõlemad tööriistad on õpetaja poolt seadistavad nii, et iga kasutaja saab just oma isiklikest huvidest ja vajadustest lähtuvat infot koguda. Mõlemad tööriistad on kasutatavad nii arvutis kui nutitelefonis (vajalik internetiühendus). Kõik, kel on huvi ka enda tundide kohta infot koguda, leiavad tööriistad ja juhendid addressidelt: web.htk.tlu.ee/edulog (tunnitegevuste logi) ja prolearning.realto.ch (tagasiside küsimine).

Kindlasti soovin tänada haridusministeeriumi toetuse eest ning julgustada ka teisi õpetajaid oma ideede elluviimiseks haridusstipendiumi taotlema. Tänu vabale graafikule oli mul võimalus uurimusele keskenduda ning kohtuda paljude õpetajatega üle vabariigi. Olen siiralt tänulik kõigile, kes mõtlevad kaasa ning toetavad Eesti õpetaja tööalase enesetäiendamise võimalusi.

Kuigi kogunud õpetajana usun, et saan üsna hästi hakkama nii oma tundide planeerimise kui õpetamisega, selgus ka mu enda tunde logides ning õppijate tagasisidet analüüsid, mida mul oleks võimalik muuta, et veelgi paremini õppijaid juhendada. Samuti leian, et kaasaegne

õpetaja peab ka ise olema eelkõige pidev õppija ning tõenduspõhine tunnianalüüs ongi suurepärane õppimise võimalus. Kutsun kõiki katsetama ja kaasa lööma!